

MIKRO
FONDEN

Handboken för förtroendevalda och medarbetare

MIKRO FONDEN

- 3 Handboken
- 5 Sammanhang och framväxt
- 7 Målgrupp
- 9 Information och kommunikation
- 10 Mikrogondens erbjudanden och exempel
- 15 Att bli medlem i Mikrofondens Sverige
- 19 Mikrofondens historia
- 20 Ekonomisk förening – vad innebär det?
- 23 Processen att söka för kund
- 24 Garantiprocesen
- 27 Kapital och finansiering
- 28 Andra finansieringsvägar
- 28 Referenser

Ett lejon låg och sov. Då kom en liten mus springande och råkade ta vägen rakt över lejonets nos. Lejonet vaknade och blev rasande. Han fångade musen och tänkte äta upp den. Då pep musen:

– Snälla lejon ät inte upp mig! Om du släpper mig lös kanske jag kan hjälpa dig en annan gång.

– Ha ha, skrattade lejonet. Inte kan väl en liten mus hjälpa mig, ett stort modigt lejon. Jag är djungelns kung. Vad skulle du lilla mus kunna hjälpa mig med?

– Det vet man aldrig, sa den lilla musen.

Men lejonet släppte musen som skyndade sig därifrån. Strax därefter råkade lejonet fastna i en fälla. Ett starkt nät snärjdes runt hans kropp. Hur han än slet, röt och drog i repet kunde han inte komma loss. Den lilla musen hörde lejonet och skyndade sig dit. Med sina små vassa tänder gnagde musen snabbt sönder repet och befriade lejonet.

– Du skrattade åt mig när jag lovade hjälpa dig, men nu ser du att en liten mus kan hjälpa ett stort lejon.

MIKROFONDEN har sin egen berättelse som kommer fram i logotypen. Mikrofondens logga är baserad på sagan om lejonet och musen. Betydelsen av den sociala ekonomin för samhällets och människors utveckling och välmående gav inspiration. Bilden av social ekonomi och Mikrofonderna som en stabil och hållbar finansiell infrastruktur för civilsamhällets verksamheter omsattes i den stiliserade bilden av lejonet och musen. Varumärket är skyddat och används för den gemensamma nationella Mikrofondens och de regionala Mikrofonderna, med tillägg av sin geografiska hemvist.

Handboken

DENNA HANDBOK du nu läser är den andra i sitt slag. Det är en uppdatering av befintlig handbok som först kom ut 2016. Med denna handbok uppdaterar vi en del fakta, men vi försöker även att förtydliga, förenkla och lägga till ny information för dig som läsare.

Målgruppen för handboken riktar sig i första hand till de drygt 100-tal förtroendevalda och medarbetare i Mikrofonderna, men även andra intresserade är välkomna att ta del av innehållet.

Syftet med handboken är att sprida och förklara Mikrofondens idé och organisation. Målet är att nå ut med information till styrelseledamöter och andra intressenter. På så sätt kan styrelseledamöter exempelvis vägledas i sitt arbete. Utöver det kommer handboken vara av intresse för medarbetare som ska hantera det praktiska handläggningsarbetet, Mikro-

fondernas valberedningar, revisorer samt investerare och offentliga myndigheter. En tydlig målinriktning med handboken är att den ska ge förtroendevalda och handläggare en grundläggande förståelse för Mikrofonden och hur ärendehantering går till.

Den reviderade upplagan av handboken är framtagen inom ramen för ”Finansiering av social innovation” från Vinnova och ”Etablering av Mikrofond Uppsala kommun” av Uppsala kommun. Handboken är framskriven i samverkan mellan aktörerna i projektet: Mikrofonden Sverige, Ekobanken, Coompanion Uppsala län och Hela Sverige Ska Leva. Då Coompanion Västernorrland arbetade med grafiken med första utgåvan av handboken var de ett självklart val i och med uppdateringen av den.

Handboken är ett samarbete mellan Mikrofonden Sverige, Ekobanken, Coompanion Uppsala län och Hela Sverige ska Leva.

Produktionssamordnare: Lina Heldmark

Handbokens texter är skrivna och granskade av: Lina Heldmark, Coompanion Uppsala län, Ylva Lundkvist Fridh, Mikrofonden Sverige och Hela Sverige ska Leva,

Jan Svensson, Coompanion Göteborgsregionen, Mikrofonden Väst och Mikrofonden Sverige. Ulla Herlitz, f.d Mikrofonden Sverige, Anna Frestadius, f.d Coompanion Jämtland.

Form: Kerstin Stickler, Coompanion Västernorrland

Sammanhang och framväxt

I detta avsnitt förtydligas hur det kom sig att Mikrofonden kom att bli till.

DEN SOCIALA EKONOMIN består av verksamheter som drivs av medlems- eller samhällsnytta som främsta drivkraft. Det är inom den sociala ekonomin som man tidigt identifierar nya behov och problem. Det är dem som är de sociala pionjärerna. Det har vi sett historiskt i exempelvis folkrörelserna och vi ser det idag i exempelvis föreningar som tar ansvaret för att få tillgång till service i sin ort.

COOMPANION möter i rådgivning engagerade personer som ofta organiserat sig som ekonomisk- eller ideell förening. Dessa organisationsformer har svårt att få lån från de stora affärsbankerna. Dessa banker saknar ibland förståelse för och kunskap om företag där människor samarbetar i den ekonomiska föreningsformen och inte har vinstmaximering som huvudsyfte. Den vinst som dessa verksamheter genererar återinvesteras i verksamheten för att driva och utveckla sin verksamhet. Även när banken har förståelsen, har de inte möjligheten att stötta och hjälpa dessa verksamheter utifrån bankens regler.

RIKSORGANISATIONEN Hela Sverige ska leva möter samma frustration till exempel när den lokala utvecklingsgruppen på landsbygden vill bygga bostäder, rädda lanthandeln eller öppna bensinmacken, eftersom offentliga institutioner eller marknaden backat från ett tidigare mer omfattande samhällsansvar eller centraliserats. Den offentliga budgeten räcker inte till och marknaden för verksamhetens lönsamhet bedöms vara otillräcklig.

MEDLEMSBANKERNA Ekobanken och JAK möter problemet att de bland sina kunder på företag och föreningar inom social ekonomi inte har tillräckliga säkerheter för att få ett banklån och kontokrediter.

MIKROFONDEN är tänkt att hjälpa dessa företag och föreningar till att utveckla kontakter och få en bankkontakt, för det behöver de om avsikten är att driva affärsverksamhet. Det är viktigt och bra att utveckla tillitsfulla relationer med en finansiell aktör som har kunskap om och erfarenhet av sektorn.

Detta är den verklighet Mikrofondens grundare sett. Det är även något som syns på andra nivåer. Exempelvis har regeringen släppt en strategi "Regeringens strategi för sociala företag - ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation" (2018) som har som mål att stärka utvecklingen av sociala företag så att dessa bättre kan delta i att lösa utmaningar i samhället. Så här står det om finansiering:

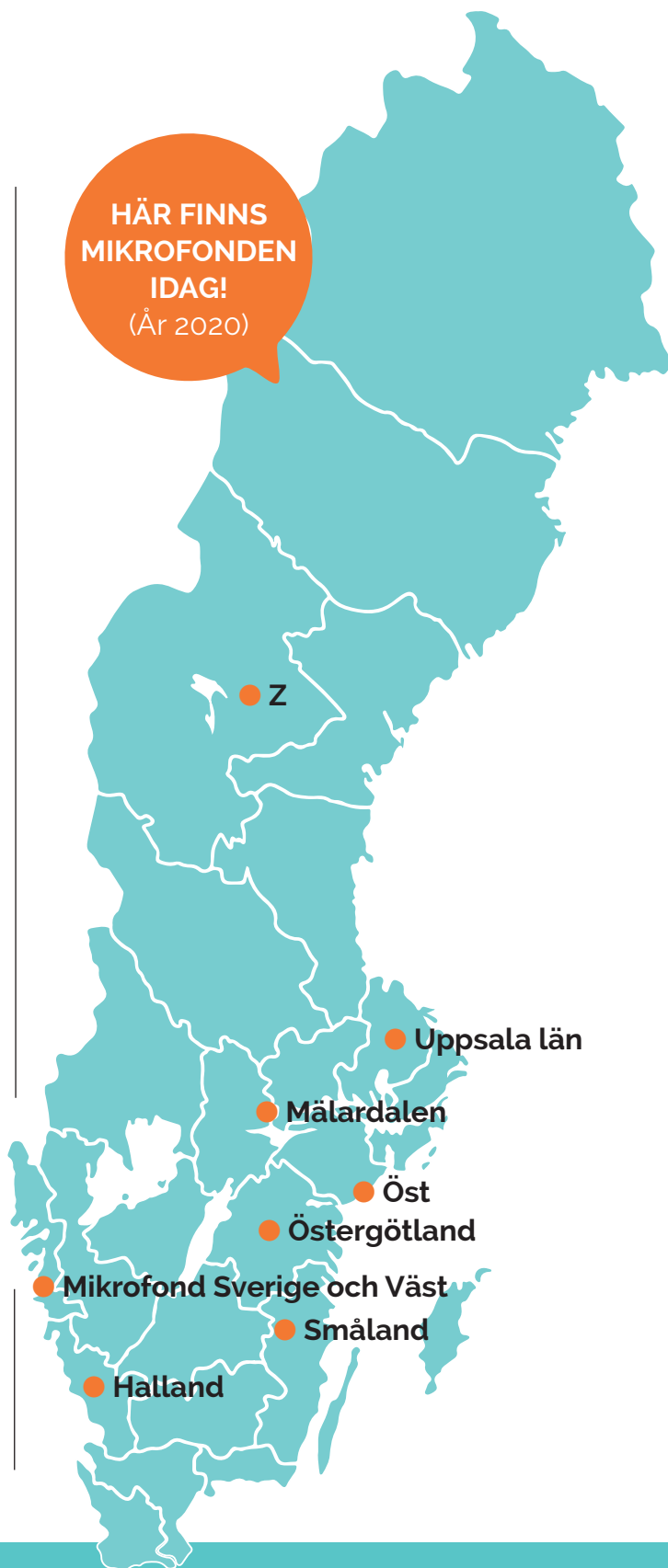
Kartläggningar av bland annat Verket för innovationssystem (Vinnova) och Tillväxtverket visar att tillgång till finansiering är en utmaning för sociala företag. En utmaning som bland annat beror på att sociala företag har alternativa affärsmål och verksamhetslogik samt verkar i gränssnittet mellan den offentliga, privata och ideella sektorn.

Mikrofonderna eftersträvar att bygga upp ett idéburet kapital från sektorn, samarbeten och stöd från idéburna aktörer. Givetvis välkomnas även kapital från den offent-

► liga och privata sektorn. Mikrofonderna är öppna för samarbeten kring detta.

Företag, kooperativ, föreningar, projekt och initiativ inom social ekonomi kan vända sig till sin regionala Mikrofond och få hjälp med finansiering. Men kanske inte som man först kan tro, för att få lån eller ekonomiskt bidrag hos fonderna. Nej, dessa aktörer vänder sig till Mikrofonden för en garanti. Denna garanti kan de ta med sig till sin bank. Idén med Mikrofonderna är att vara marknadskompletterande för den sociala ekonomins verksamheter, utveckla och stärka den unika kompetensen inom sektorn och samarbeta med banker och andra finansinstitut, för att skapa finansieringslösningar. Jämför exempelvis med Almi som ger garantier och lån till verksamheter som stämmer in på deras branschprofil.

COOMPANION SVERIGE, Ekobanken och Hela Sverige ska Leva gick samman för att starta Mikrofonden Sverige år 2010. Efter det följde regionala Mikrofonder, exempelvis: Mikrofonden Väst, Mikrofonden Kronoberg, Mikrofonden Z. Idag finns regionala Mikrofonder i flera delar av Sverige, som alla är medlemmar i Mikrofonden Sverige.

Målgrupp

Mikrofondernas primära målgrupp är företag, föreningar, verksamheter, projekt med mera inom ramen för den sociala ekonomin.

MIKROFONDEN SVERIGE ska, enligt stadgarna, verka utifrån social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Associationsformerna för Mikrofondens primära målgrupp varierar – de vanligaste är ekonomisk förening, ideell förening, svb-bolag (AB med särskild vinstbegränsning) och stiftelser. Det gemensamma för alla är att verksamheten är samhällsnyttig och bygger på en samverkan mellan människor.

Enskilda företagare och privatpersoner ingår vanligtvis inte i målgruppen. Varje enskild regional Mikrofond har egna avtal kring det kapital de har till förfogande.

DEN SOCIALA EKONOMIN

Kårt barn har många namn. Sociala ekonomin kan även kallas idéburen organisation, tredje sektorn och civilsamhället. Sociala ekonomin är varken privat eller offentlig verksamhet. Det avser verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Sociala ekonomin har

som sagt allmännytta eller medlemsnytta som främsta drivkraft. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i ideella och ekonomiska föreningar stiftelser och liknande sammanlutningar.

Civilsamhällets alla organisationer och företag räknas in i den sociala ekonomin. Det finns idag omkring 251 000 organisationer i civilsamhället, varav 95 000 av dessa är ekonomiskt aktiva (SCB 2018-12-11).

I dessa organisationer ryms alltifrån idrottsföreningar och bygdegårdar till arbetsintegrerande sociala företag och kooperativa it-företag. Det är med andra ord en stor målgrupp.

SOCIAL EKONOMI

VERKSAMHETER SOM:
Primärt har samhällliga ändamål

•
Bygger på demokratiska värderingar

•
Fristående från den offentliga sektorn

ARBETSINTEGRERANDE SOCIALA FÖRETAG (ASF)

Civilsamhällets organisationer och företag räknas i hundratusentals, medan de arbetsintegrerande sociala företagen (ASF) som är en viktig del av social ekonomi beräknas vara 353 i hela landet (Sofisam 2020-04-07). Utmärkande för ett ASF är företagets mål att integrera människor, som står långt från arbetsmarknaden, i arbetsliv och samhälle. Staten har genom Tillväxtverket under lång tid engagerat sig för att stötta arbetsintegrerande projekt och sociala företag.

Information och kommunikation

Det finns 251 000 organisationer i Mikrofondens målgrupp. Det är viktigt att nå ut till dessa. I detta avsnitt berättar vi hur arbetet gått till hittills.

MIKROFONDENS SYFTE är att fylla det gap som finns på den finansiella marknaden. Det gap som innebär att många av organisationerna inte kan få stöd och lån hos de reguljära bankerna. Med vår information och kommunikation bör vi arbeta värdeskapande och relationsbyggande – Mikrofondernas styrelser behöver fundera hur man bäst möter de behov och utmaningar kunderna står inför.

Till viss del går det att arbeta fram ett nationellt informationsprogram. Dock sker arbetet med Mikrofonder i lokala sammanhang och behöver anpassas därefter. Så utöver det gemensamma informationsmaterial man får att tillgå med medlemskap i Mikrofonden Sverige, behöver man se över sitt lokala sammanhang. Med det sagt är det även en självklarhet att samverka och stötta varandra så mycket som möjligt.

De medel Mikrofonderna kan använda för kommunikation kan vara annonsering och sponsring. Det är dock något som kostar i monetära medel vilket kan vara svårt att hitta. Därför kan det vara mer kostnadseffektivt att närvara och mingla i sammanhang som samlar den sociala ekonomins företag. Det handlar även om att hitta informationskanaler. Mikrofonden Sveriges grundare Ekobanken, Hela Sverige ska leva, Coompanion och JAK Medlemsbank är naturliga informationskanaler, likaså den gemensamma hemsidan och de regionala fondernas egna hemsidor. För spridning har de regionala Mikrofonderna också producerat egna informationsblad.

Vidare finns via medlemsorganisationer och styrelsemedlemmar bra kontaktkanaler in till plattformar för den sociala ekonomin. Breda nätverk är en viktig del i marknadsföringen.

Hur når man ut effektivt? Många gånger kan det handla om att de verksamheter vi behöver nå inte är vana vid affärsmässighet – de drivs av innehållet i sin verksamhet snarare än affär och vinst. Internationellt har detta termer som ”investment readiness” och ”bankable” – att mogna i att vilja göra både investeringar och att ha en bankförbindelse. Detta är en viktig ledtråd i tankar kring Mikrofondens erbjudande. Med rätt information och stöd kan dessa verksamheter få ökad kunskap.

Direkt information gentemot målgruppen kan ske på många olika sätt och det är något varje regional Mikrofonds styrelse bör arbeta med. Det bör arbetas fram en kommunikationsplan eller marknadsplan, både på nationell och regional nivå. På nationell nivå finns idag ramar för den grafiska layouten, som också är en stor del i gemensamma grafiska profilen.

Ytterligare ett sätt att visa att man finns är att utveckla samarbetsavtal både på lokal och regional nivå. Mikrofonden Sverige har utvecklat såna avtal med nationella organisationer, som i sin tur kan användas och förfinas av de regionala organisationerna.

➔ Kontakta Mikrofonden Sveriges VD för mer information, för att ta del av gemensam grafisk profil, medlemskap i Mikrofonden Sverige med mera.

Mikrofondens erbjudande

I tidigare avsnitt har vi berättat om Mikrofondernas sammanhang och framväxt och vi har diskuterat Mikrofondens målgrupp. Det bästa sättet att visa på vad man menar är genom att visa på exempel.

I det här avsnittet visar vi på företag och föreningar som fått stöd från Mikrofonden.

MIKROFONDENS ERBJUDANDE

varierar i de regionala fonderna. Portföljen med erbjudande arbetas fram över tid: det finns exempelvis placeringar i förlagsinsatser, aktiekapital eller undantagsvis mikrolån till den sociala ekonomins aktörer. Det finansiella instrument som är vanligast för Mikrofonden är en garanti, det vill säga ett borgensåtagande, i någon form. Det kan till exempel vara i form av en kontokredit, eller att garantin stöttar för verksamhetsövertagande, eller för att kunna utöka och ha en buffert, eller för att få hjälp med lokalhyran eller för att kunna få projektmedel. Mikrofondens engagemang ligger vanligen på max 3–5 års tid.

Nedan listas fem punkter som är framarbetade som exempel på vad Mikrofonderna kan erbjuda garantier inom:

1 FINANSIERING TILL START/ NYSTART AV FÖRETAGET

Mikrofonden kan hjälpa företag som startas i till exempel kooperativ form att kunna låna startkapital genom att ställa ut en garanti som tillsammans med en mindre skötselborgen utgör säkerhet för lånet i banken.

2 HYRESGARANTI GENTEMOT FASTIGHETSÄGAREN

För att få hyra lokaler till företaget kräver

fastighetsägare ofta en hyresgaranti.

Mikrofonden kan hjälpa till genom att ordna säkerhet för en bankgaranti gentemot fastighetsägaren.

3 KÖP AV FASTIGHET

Om företaget behöver ta ett större lån för att köpa en fastighet kan det vara svårt att få fram hela den egna insatsen som krävs. Mikrofonden kan genom garanti för ett kompletterande banklån sänka den egna insatsen eller behovet av personlig borgen.

4 EXPANSION OCH VERKSAMHETSUTVECKLING

När verksamheten växer och utvecklas kan ekonomin behöva förstärkas för att klara förändringarna. Behövs ett banklån kan Mikrofonden hjälpa till med en garanti.

5 KONTOKREDIT SOM BUFFERT FÖR STÖRRE FÖRÄNDRINGAR I LIKVIDITETEN

Vid förseningar eller sena betalningar av stöd/bidrag/betalningar eller plötsliga förändringar i verksamheten kan en kontokredit fungera som tillfällig buffert.

Även om den inte används kräver banken en säkerhet. Då kan en garanti hjälpa till att sänka borgensbeloppen och risken för styrelse och medlemmar.

Vi fick hjälp...

PASTASALLAD 69,-	BÄR/ÄPPELPAJ 45,-	KANEL
ÄFF...	TRYFFELTÄRTA 32,-	VANILJ
	MORÖTSKAKA 29,-	KOKOS
	ROSEKAKA 29,-	CHOKLAD
	MAASHKAKA 29,-	FIALLON
	MASTOSCARUTA 22,-	SMÅKAKA
	SENSMUMS 22,-	
	SKSFRÖJD 22,-	LÖR
	Stor 22,-	VÄ
	Tagom 12,-	MEG EKO
		OCH LIT
		1SR 2S

 Koopus
En trygg industripartner i Sverige.

Vi fick hjälp av Mikrofonden

Nedan är några exempel från Mikrofondens arbete med garanti för olika sorters verksamheter.

Checkkredit och borgen:

Koopus Ekonomisk Förening

■ Koopus Ekonomisk förening är ett Arbetsintegrerande socialt företag, ASF. De erhöll checkkredit på 225 000 kr hos Ekoboanken, via garanti från Mikrofonden samt egen borgen om 25 000 kr. Krediten utjämnar likviditeten vid löneutbetalningar. Koopus har nischat sig inom legotillverkning åt industrin och är ett av de större ASF:en i landet med sina 25 anställda medarbetare och cirka 30 arbetsträningsplatser. Banker ställer krav och säkerhet, som är svåra för ASF:er att möta. Koopus menar att stödet från Mikrofonden förändrat hela deras ekonomi och att ansvariga för verksamheten kan sova lugnt om natten även veckorna kring månadsskifte.

Besök: www.koopus.se

Finsnsiering till start: Vägen ut! kooperativet

■ Vägen ut! kooperativet startades 2002 och är idag Sveriges största franchisekedja av sociala företag, som säljer miljövänliga produkter och tjänster där man samtidigt skapar arbete åt människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Flera garantier vid olika tidpunkter har hjälpt till att lösa investeringsbehov och man har även fått stöd för hyresgaranti. Konsortiet har idag ca 130 anställda och över 200 personer i arbetsträning.

Besök <https://vagenut.coop>

Kontokredit som buffert för förändring i likviditet
Garanti och kreditgaranti:

Cum pane

■ Cum Pane är ett ekologiskt hantverksbageri där kvalitet går före stor-drift. De har nu två bagerier i Göteborg, en i Majorna och en i Olskroken. Med garanti från Mikrofonden Väst kunde man utöka verksamheten till två platser. Man har även tagit en kreditgaranti för att ha en buffert.

Besök: <http://cumpane.coop>

Kreditgaranti för projektstöd:

Co-grow

■ Co-Grow är en ideell förening som utvecklat en digital kostnadsfri tjänst för trädgårdsdelning.

Syftet är att sammanföra trädgårdsägare med människor som vill odla. Föreningen bildades 2017. Våren 2019 bestämde sig föreningen för att söka stöd från Jordbruksverket i ett program som kunde bevilja 100 procent

projektstöd. Jordbruksverket krävde ändå en likviditet på 20 procent, vilket gjorde att föreningen sökte sig till sin bank, Ekobanken, för att ansöka om lån. Ekobanken trodde på projektet, men fordrade en garanti för att godkänna lånet. Här kom Mikrofonderna in. Co-Grow kontaktade Mikrofonderna Sverige, fyllde i ytterligare ansökningar och fick sin kreditgaranti. Med kreditgarantin fick de lånet hos sin bank och kunde därmed lämna in sin ansökan hos Jordbruksverket. Tyvärr avtog Jordbruksverket ansökan, men föreningen jobbar vidare för att utveckla sin innovation.

Besök: <http://www.co-grow.se>

Förlagsinsats:

**Liz Balettskola
DANSBASEN
ek. för.**

■ Liz Balettskola har funnits sedan 1961 och drivs sedan sept 2019 av DANSBASEN PRODUCTION ekonomisk förening. Skolan erbjuder barndans, balett för barn, klassisk balett, täspets, modern dans, jazzdans, stepp, showdans och pilates. Här får eleverna ett gediget möte med dansen. Dansen ger självförtroende och kroppskänedom samt övar upp känslan för musik och rytm. Skolans arbetssätt präglas av fokusering, danslust och glädje och välkomnar elever i alla åldrar, vuxna som barn, pojkar som flickor. Skolan välkomnar den som bara vill dansa och ha kul, men även den som satsar seriöst på dans som ett framtida yrkesområde.

Liz Balettskola DANSBASEN fick förlagsinsats på 50 000 kr av Mikrofonderna. Pengarna möjliggjorde inköp av ny musikanläggning och viss renovering av lokalerna.

Besök: www.balettskolan.com/

Kreditgaranti: **Addvelo, cykeltaxi**

■ Addvelo utvecklar tillbehöret Quicab som omvandlar lastcykeln Velove Armadillo till en elcykeltaxi. I samband med uppstarten när en prototyp skulle utvecklas behövde de en kreditgaranti för lån hos Ekobanken. Mikrofonderna utfärdade en kreditgaranti och lånet hos Ekobanken blev godkänt. Prototypen är färdig (se bild) och nu ska företaget göra verklighet av sina drömmar. De söker potentiella kunder, som exempelvis taxibolag eller cykelåkerier. De har även sökt projektstöd och fått det från Vinnova. Det projektet handlar om att ta fram en förserie av förarkabinen, som ska kunna användas av budpersonalen. Målet med verksamheten är bland annat att underlätta mobiliteten i centrala Göteborg, men även erbjuda en enklare väg i på arbetsmarknaden för nyanlända och unga vuxna.

Läs mer: <https://www.quicab.se>

Kreditgaranti:
**Silviasystrarna
på Sjöbrisen**

– ett kooperativt dagcenter för demenssjuka

■ Silviasystrarna är en ekonomisk förening som erbjuder dagverksamhet för personer över 65 år, bosatta i Stockholm stad som har diagnosen demenssjukdom. Personalen är specialutbildad och dessutom finns utbildade vårdhundar i verksamheten. Idag arbetar två Silviasystrar på Sjöbrisen. Att vara Silviasyster innebär en påbyggnads specialist/högskole-

utbildning inom området demens. Inför starten av verksamheten 2016 ansökte Silviasystrarna om en kreditgaranti som täckte upp för lönegaranti, den första hyran samt utrustning och anpassning av lokalerna.

Läs mer: <https://www.sjobrisen.nu>

Att bli medlem i Mikrofonden Sverige

ATT BLI MEDLEM i Mikrofonden Sverige är inget krav för att starta en regional Mikrofond. Det är dock något som vi starkt rekommenderar. Med medlemskapet får man tillgång till gemensamt material som hemsida, grafiskt material, mallar för kredit-pm med mera. En av de viktigaste delarna som man får är möjligheten att nyttja Mikrofondens Sveriges registrering hos Finansinspektionen (FI). En blankett för att ansöka om medlemskap finns via Mikrofondens Sveriges VD.

Vid start av en regional Mikrofond är det mycket grundarbete som sker innan det utåtriktade arbetet kan börja. Man behöver landa i vilket plats man ska ha i organisationen, hur kapital till fonden ska uppsökas, hur eventuellt driftsstöd kan se ut, hur beslutsordningen ser ut med mera. Centrala dokument som är nödvändiga är bland annat avtal gällande lån, borgen och pant.

OM FÖRDELARNA MED ETT MEDLEMSKAP I MIKROFONDEN SVERIGE

Ett konsortium är en bildad sammanslutning för en gemensam affär. Mikrofondskonsortiet består av: Mikrofondens Sverige samt de regionala Mikrofonderna.

Motiv för att tillhöra Mikrofondkonsortiet är att tillsammans stärka möjligheterna till strategisk påverkan så att Mikrofonderna kan få ett permanent offentligt driftbidrag, möjliggöra erfaren-

hetsutbyte samt kunna dela kostnader för administration, juridik, marknadsföring, hemsida, kompetensutveckling och utveckling av Mikrofondens finansiella instrument.

Mikrofondens konsortie är uppbyggt med Mikrofondens Sverige som nationellt nav med de regionala självständiga Mikrofonderna i form av ekonomiska föreningar. Läs mer i avsnittet om Mikrofondkonsortie längre fram!

De regionala Mikrofonderna, som också är ekonomiska föreningar, blir delägare i Mikrofondens Sverige genom medlemskap. Med medlemskapet följer rätten att ta del av Mikrofondens varumärke och arbeta med garantier via Mikrofondens Sveriges registrering hos Finansinspektionen. Därigenom

behöver inte den regionala Mikrofondens själv registreras hos Finansinspektionen. Medlemskapet innebär också skyldigheten att följa Mikrofondens Sveriges stadgar. Vidare finns ett avtal mellan Mikrofondens Sverige och respektive regional Mikrofond som reglerar villkoren i samarbetet kring garantierna. Själva beredningsprocessen och de särskilda dokument som används för garantiärendena är samma för alla Mikrofonder.

Utöver de legala banden – stadgarna, medlemskapet och avtalet – mellan det nationella navet och de regionala Mikrofonderna sköter man sina egna angelägenheter; sitt eget anskaffade kapital och sina egna driftskostnader. Däremot kommer man även framöver att arbeta tillsammans med gemensamma frågor som till exempel information, hemsida och påverkansarbete gentemot politiken med mål att erhålla offentligt driftbidrag till Mikrofonderna. ▶

MIKROFONDEN SVERIGES ÄNDAMÅL

Föreningens ändamål är främst att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att ställa kapital till förfogande för garantier för banklån och investeringar för företag och verksamheter som verkar för social ekonomi och lokal utveckling. Detta ska i möjligaste mån ske i samverkan med lokala/regionala aktörer med lokal kännedom. Föreningen ska verka utifrån social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

MEDLEM MIKROFONDEN SVERIGE

För att bli medlem i Mikrofonden Sverige ska man vara en juridisk person som stödjer social ekonomi genom att bidra till och/eller nyttja föreningens tjänster. Person, både enskild eller juridisk person, som antas kunna bidra till föreningens verksamhet kan även denne antas som medlem. Sökande förväntas följa föreningens stadgar och fattade beslut samt bidra till förverkligande av föreningens ändamål. Medlemsinsatsen är 10 000 kr.

Mikrofonden Sverige är registrerat hos FI för att ”driva annan finansiell verksamhet genom att lämna garantier”. Beslutet innebär att man behöver förhålla sig till ett antal legala krav, bland annat ska man vidta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det skrivs avtal mellan Mikrofonden Sverige och den regionala Mikrofonden för att reglera vilka uppgifter som ska samlas in och redovisas. Mer detaljer kring avtalet på nästa sida.

CHECKLISTA för att bli medlem i Mikrofonden Sverige

- Vara juridisk person som stödjer social ekonomi/Privatperson som kan bidra till föreningens verksamhet kan antas.
- Läs igenom stadgarna för att se om det överensstämmer med dina förväntningar på medlemskap.
- Skicka in ansökan
- Betala medlemsinsats på 10 000 kronor.

Med medlemskapet får man rättigheter

- Du har rätt att nyttja registrering hos Finansinspektionen
- Du får tillgång till gemensamt material
- Mikrofonden Sverige ställer ut de regionala garantierna
- Möjlighet att växla upp regionalt risk-kapital med Mikrofonden Sveriges medel.

Med medlemskapet kommer även skyldigheter

- Du måste följa direktiv kring pengatvätt och andra regler
- Skicka in alla beslutsunderlag för låneärenden
- Samverka med Mikrofonden Sverige och de regionala Mikrofonderna
- Delta i årsstämma och komma med förslag på nya styrelseledamöter och inkomma med motioner.

AVTAL MIKROFONDEN SVERIGE OCH REGIONALA MIKROFONDER

Mikrofonden Sverige har tillsammans med de regionala Mikrofonderna arbetat fram ett avtal om villkor för samarbete kring garantier. Innan en regional Mikrofond ställer ut en garanti i samarbete med Mikrofondens Sverige så ska detta avtal vara undertecknat av båda parter samt att den regionala Mikrofondens ska vara medlem i Mikrofondens Sverige och ha betalt in sin medlemsinsats.

I avtalet behandlas följande punkter:

- Legala förutsättningar
- Medlemskap
- Mikrofondens Sveriges åtagande
- Den regionala Mikrofondens åtagande
- Den regionala Mikrofondens åtgärder då ansökan om garanti mottagits
- Långgivande bank
- Den regionala Mikrofondens ekonomiska ansvar för gjorda garantier
- Avgifter
- Årlig redovisning och övrig rapportering från den regionala Mikrofondens till Mikrofondens Sverige
- Övriga affärsvillkor
- Samarbetsformer och ansvar
- Avtalstid och uppsägningsförfarande
- Force Majeure
- Tvist

Till avtalet hör också tre bilagor där de två första beskriver beredningsprocessen i text och bild, och den tredje bilagan är ett formulär för att redovisa uppgifter för att kunna bedöma och rapportera kring penningtvätt och terrorism.

Förutom detta avtal har styrelsen för Mikrofondens Sverige förtydligat punkten

i avtalet om långgivande bank samt fattat beslut om delegationsrätt för vissa garanti-beslut och hur Mikrofondens Sveriges eget kapital kan användas.

- Styrelsen vill att alla banker som får garantier via Mikrofonderna också är medlemmar i Mikrofondens Sverige eller i de regionala Mikrofonderna. Motivet till detta är att bankerna själva måste ta ansvar för att sätta sig in i hur systemet fungerar och att de också vill använda det. Medlemskapet ska spegla en vilja och ett engagemang för social ekonomi och lokal utveckling. Om annan bank involveras är det den regionala Mikrofondens som får stå för kontakterna med banken och introducera dem i rutinerna och beredningsprocessen vad som gäller för våra garantier till verksamheter inom social ekonomi och lokal utveckling. De behöver inte bli medlem, men en avgift på 1000 kr ska då betalas till Mikrofondens Sverige.

Styrelsen har beslutat att Mikrofondens Sveriges egna kapital kan användas till:

- Garantier för lån i banker som är medlemmar i Mikrofondens Sverige
- Helst kompletterande garantier till regionala Mikrofondens
- Garantier på högst 600 000 kr. En skötselborgen om 20% krävs

Mikrofondens historia

I detta avsnitt berättar vi lite om historien i hur det kom sig att Mikrofonden startade.

DEN FÖRSTA MIKROFONDEN bildades i Västra Götaland och fick namnet Mikrofonden Väst. Det är också Mikrofonden Väst som stått förebild för övriga regionala Mikrofonder i landet som växt fram tack vare EU stöd från Jordbruksverket (2013–2014), statligt stöd från Tillväxtverket (2014–2016) och regionalt stöd 2009 och framåt, samt mycket 'ideellt' arbete från initiativtagarna.

Mikrofonden Väst är en ombildad förening från Kreditgarantiföreningen Social Ekonomi i Västra Götaland (KGF) som bildades redan 2006 och ingick i Sveriges kreditgarantiföreningar (SKGF). Senare bildades även en KGF för social ekonomi i Stockholmsområdet (numer Mikrofonden Öst). Den senare hann inte ens komma igång innan SKGF var tvungen att upphöra med sin verksamhet på grund av stora förluster i garantigivningen i finanskrisens spår.

De två KGF:arna med inriktning mot sociala ekonomins företag fortsatte sin verksamhet medan de övriga KGF mot det traditionella näringslivet stannade upp och många gick i likvidation. För att kunna fortsätta sin regionala verksamhet med garantier utan att själva behöva registrera sig hos Finansinspektionen tog Coompanion Sverige, Ekobanken och Hela Sverige ska leva initiativ att bilda Mikrofonden för social ekonomi och lokal utveckling i Sverige, Mikrofonden Sverige, för registrering hos Finansinspektionen. De regionala Mikrofonderna kunde sedan bli medlemmar i Mikrofonden Sverige och använda dess tjänster. Senare anslöt sig

också den andra kooperativa banken, JAK Medlemsbank, till Mikrofonden Sverige.

Idéer fanns om att ombilda de kapsejsade KGF:arna till regionala Mikrofonder, fokusera på den sociala ekonomins företag och verksamheter samt inkludera även andra finansieringsinstrument än garantier för banklån. Efter att ha uppmärksammat ett nyvaknat intresse för den sociala ekonomins betydelse för samhällets utveckling, men även fångat upp företagens finansieringsproblematik tog Hela Sverige ska leva initiativ till att söka projektmedel för att, med KGF Social Ekonomi i Västra Götaland som förebild, få till stånd regionala Mikrofonder i hela landet. Så blev Mikrofonden Väst den första regionala Mikrofonden i Sverige, år 2013.

Mikrofonderna som alltså växt fram på bred front under senare år är en relativt ny företeelse i Sverige. Konsortiet är under utveckling och år 2020 finns nio regionala Mikrofonder. Det nationella navet utgörs av Mikrofonden Sverige som är registrerat hos Finansinspektionen.

Vad är?

Ekonomisk förening

Mikrofonden Sverige och samtliga regionala Mikrofonder är organiserade i ekonomiska föreningar. Då denna handbok till stor del vänder sig till styrelseledamöter i dessa, kommer detta kapitel behandla ämnet ekonomisk förening. Vad innebär organisationsformen? Vad gäller för mig som styrelseledamot?

Det är några av frågorna som ska besvaras i detta kapitel.

STYRELSEN OCH DESS ARBETE Föreningens styrelse ska bestå av minst tre personer som företräder föreningen utåt och ansvarar för den löpande verksamheten. Styrelsen kan utse till exempel en verkställande direktör som företrädare.

Styrelseledamöter och företrädare har ansvar för skada som de uppsåtligt eller av oaktsamhet orsakar föreningen.

Kännetecken

- Minst tre medlemmar
- Minst tre styrelseledamöter
- Unikt organisationsnummer
- Självständig juridisk person
- Demokrati – en medlem – en röst
- Kan ingå avtal, köpa och sälja, äga, anställa mm
- Både privatpersoner och organisationer kan vara medlemmar
- Medlemmarna bestämmer insats
- Medlemmar riskerar enbart sitt insatskapital

Krav

- Bokföringslagen gäller
- Redovisar moms, arbetsgivaravgifter och bolagsskatt
- Styrelsen har ansvaret för verksamheten och inför medlemmar och omvärld

Skillnader gentemot enskild firma

- En självständig juridisk person gör att ägarna inte riskerar mer än insatsen
- Ekonomisk förening deklarerar för sig och inte som privatperson

Skillnader gentemot AB

- Insatsen bestämmer medlemmarna själva (AB kräver som lägst 25 000 kr)
- Demokratiskt ägarinflytande
- Lätt att ta in nya delägare/medlemmar
- Överskott fördelas inte efter kapitalinsats

EN EKONOMISK FÖRENING behöver ha minst 3 ledamöter. Lägsta och högsta antal ledamöter ska uppges i stadgarna. Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Det innebär allt från långsiktiga beslut till åtgärder för löpande drift och förvaltning. Vad det innebär bestäms främst från föreningens ändamål och vad för verksamhet föreningen ska bedriva, enligt stadgarna (Andersson & Karlsson 2019 kap 6).

Styrelsen har en allmän skyldighet att se till föreningens organisation och att det sker ändamålsenligt – rutiner och funktioner ska vara kvalitetssäkrade. Uppbyggnaden av föreningens organisa-

tion och väsentliga förändringar är även det en viktig del av styrelsearbetet. Om en verkställande direktör/verksamhetsledare är anställd är det denne som har hand om den löpande förvaltningen. Denne ska sköta sina uppgifter enligt riktlinjer och anvisningar från styrelsen. Man kan säga att styrelsen i första hand ska göra de strategiska övervägandena medan verkställande direktör/verksamhetsledare gör de taktiska (Andersson & Karlsson 2019 kap 6).

(LAG 2018:672) OM EKONOMISKA FÖRENINGAR

Den 1 juli 2018 började den nya lagen om ekonomiska föreningar att gälla. Lagen kom till redan 1895 och har moderniserats i omgångar. Syftet med modernisering av lagen har varit att förenkla beslutsfattande och göra lagen mer flexibel samt att anpassa lagstiftningen till den som gäller för aktiebolag.

Det går att läsa mer om den nya lagen hos exempelvis Bolagsverket (Bolagsverket 2018-07-02). Lagen ska motverka ekonomisk brottslighet, förenkla eventuell avveckling, styrelseändring gäller när anmälan inkommit, lagen kräver registrering av ordförande samt att man kan ändra styrelse i e-tjänsten hos Bolagsverket.

Vill du lära dig mer om styrelsearbete i ekonomisk förening? Björn Lundén samt Magnus Andersson & Yngve Karlsson har skrivit böcker i ämnet!

Styrelsen är kollektivt ansvariga och företräder verksamheten

- Förvaltar dess angelägenheter
- Tecknar firma
- Svarar för verksamhetens organisation

Styrelsen ansvar även för:

- Årsredovisning upprättas
- Kalla till stämma
- Ansvar för arbetsmiljö
- Tillsätta och avsätta verkställande direktör/verksamhetsledare

STYRELSENS ROLLER

Ordförande

Inom styrelsen ska en av ledamöterna vara ordförande. Denna person:

- Ska leda styrelsens arbete
- Kalla till styrelsemöten i god tid
- Ansvara för att protokoll förs
- Följa upp att beslut verkställs

Kassör

Kassören ansvarar för företagets ekonomi innefattande:

- Rutiner
- Bokföring
- Bokslut
- Strategi
- Uppföljning

Sekreterare

Ansvarar vanligen för:

- Protokoll: att de författas, justeras, undertecknas och arkiveras
- Samordna verksamhetsberättelsen
- Förbereda sammanträden
- Följa upp beslut

Övriga eventuella roller

- Kommunikationsansvarig
- Personalansvarig
- Miljöansvarig
- Övrigt

Arbetsutskott

Man kan ge ett arbetsutskott ett specifikt uppdrag av styrelsen. Detta ska framgå från protokollet när utskottet formades.

Verkställande direktör/ verksamhetsledare

Styrelsen får utse en verkställande direktör/ verksamhetsledare att delegera uppgifter till. Vilka uppgifter som delegeras och beslutsrätten för dessa bör framgå av styrelsens arbetsordning.

Arbetsordning

I denna står styrelsens rutiner för styrelsemöten, stämmor, uppföljning med mera samt delegationsordning och beslutsrätt för VD. Att upprätta arbetsordning för styrelsens är inte ett formellt krav, men rekommenderas.

Styrelsemötet

Ordförande har gått ut med kallelse i god tid, skickat med protokoll från föregående möte samt eventuell bakgrundsinfo som behöver läsas igenom för att styrelsen ska kunna fatta välgrundade beslut.

Sekreterare ansvarar för att föra protokoll, att det justeras och undertecknas av ledamot samt ordförande och sedan är sekreterare även ansvarig för arkivering av protokollet.

Vanliga mötespunkter:

- § Mötesformalia – godkännande av dagordning, val av ordförande, sekreterare och justeringsperson
- § Föregående protokoll
- § Rapport, föredrag eller liknande
- § Verksamhet och budget
- § Personalfrågor
- § Administrativa rutinfrågor
- § Övriga frågor
- § Nästa sammanträde

Lagar som rör ekonomisk förening

- Bokföringslagen (1999:1078)
- Lagen (2018:1653) om företagsnamn
- Förordningen (2018:759) om ekonomiska föreningar
- Förordningen (1995:665) om revisorer
- Förordningen (1995:1633) om vissa årsredovisningsfrågor
- Lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar
- Lagen (1987:668) om införande av lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar
- Revisorslagen (2001:883)
- Årsredovisningslagen (1995:1554)

Processen att söka stöd för kund

När en kund vill söka stöd från Mikrofonderna är det en process med flera olika steg.

1

FÖRST OCH FRÄMST börjar det med att en kund har ett behov av finansiering. Det kan vara behov av lån för hyra, projektmedel eller liknande.

2

KUNDEN KONTAKTAR sin bank för ett företagslån.

3

BANKEN HAR KRAV på säkerhet men av olika anledningar har kunden svårigheter i att möta kraven. I detta läge kan Mikrofonderna vara ett alternativ.

4

KUNDEN KONTAKTAR i så fall sin regionala Mikrofond, eller om sådan saknas, Mikrofonderna Sverige.

5

VANLIGTVIS TRÄFFAS HANDLÄGGAREN för Mikrofonderna och kunden och går igenom ärendet. Handläggaren ger coaching och eventuellt hittar kund och handläggare en annan lösning än en kreditgaranti hos Mikrofonderna. Om handläggaren efter mötet anser att Mikrofonderna kan vara stöd för kunden får kunden fylla i en ansökan som ska innehålla fakta om organisationen. Exempel på fakta som ska fyllas i: Verksamhetens namn, organisationsnummer, affärsplan, årsredovisning, resultatrapport, balansrapport, likviditetsbudget, registreringsbevis, stadgar eller bolagsordning. När alla dokument är klara skickas dessa till Mikrofondernas handläggare.

6

HANDLÄGGAREN GRANSKAR ANSÖKAN tar en kreditupplysning, gör riskrating, fyller i kundkännedom och övriga mallar. Skriver kredit-pm till den regionala styrelsen, skickas det vidare till Mikrofonderna Sverige för granskning och beslut.

7

DEN REGIONALA FONDENS beslut skickas till Mikrofonderna Sverige som fattar beslut om garanti.

8

DEN REGIONALA MIKROFONDEN och kunden får invänta beslut.

9

OM BESLUTET BLIR POSITIVT skriver kunden avtal med Mikrofonderna Sverige och banken. Den regionala Mikrofonderna skriver avtal med kund och pantförskrivning avtal med banken. Kund blir medlem hos sin närmsta regionala Mikrofond.

Kund får sitt lån!

Garantiprocessen

Nu ska vi fördjupa oss i processen för handläggaren - garantiprocessen, från början till slut.

I SAMARBETET mellan regionala Mikrofonder och Mikrofonden Sverige har en arbetsrutin och process arbetats fram. Nu när fler regionala Mikrofonder börjar bli operativa är det viktigt att arbeta med att förenkla rutiner och utarbeta enhetliga mallar. Detta har gjorts delvis inom projektet Nätverka Mikrofonden som fått stöd av Tillväxtverket. Det har även delvis gjorts med stöd från Uppsala kommun för Mikrofonden Uppsala län i samband med bildandet av verksamheten. Medlemmar i Mikrofonden Sverige får tillgång till en gemensam mapp i Google Drive där man får tillgång till det gemensamma materialet.

Kunden vänder sig till den regionala Mikrofonden för att söka garanti. I den bästa av världar har kunden redan varit på banken och där fått besked att det är OK med lånet, under förutsättning att det finns tillräcklig säkerhet. I verkligheten kan kunden ha en idé men ingen bank. I de fall kunden har Ekobanken som bank har vi – för förenkla för kunden – en särskild medgivandeblankett så att kunden bara behöver lämna bilagor till antingen Mikrofonden eller Ekobanken, och att vi i vår tur delar dokumentet med Ekobanken. Kunder behöver dock lämna in själva ansökan till både Ekobanken och Mikrofonden. Kunden träffar handläggare i den regionala Mikrofonden och får stöd, råd och tips för att komma vidare. Exem-

OM KREDITGARANTIER

När Mikrofonden ställer ut en kreditgaranti så innebär det att vi låser pengar på ett konto. Om kunden inte betalar sitt lån så har banken rätt att ta Mikrofondens pengar istället. Vi har som policy att max ta 80 % av borgen och vill att kunden tar minst 20%. Det är för att om kunden inte betalar tillbaka sitt lån så ska det kännas även för kunden. Att vi delar på risken innebär en större trygghet att kunden även känner ett personligt ansvar för sina åtaganden

pelvis kan Coompanion föreslås för affärsutveckling eller rådgivning. Nu följer en beskrivning av de olika stegen i garantiprocessen.

Om det saknas en regional Mikrofond så har Mikrofonden Sverige i undantagsfall (när projektmedel funnits) hanterat kunder direkt. Alternativt har de fått hjälp med att hantera kund och skriva KreditPM av regionalt Coompanionkontor. Kunderna har då fått bli medlem i sin geografiskt närmaste regionala Mikrofond.

1 KUNDFÖRFRÅGAN

Kunden hör av sig till den regionala Mikrofonden med en förfrågan om finansiering. Beroende på den regionala Mikrofondens erbjudande kan kunden höra av sig om investering i verksamheten med förlagsinsats, medlemsinsats eller aktiekapital eller så söker kunden en garanti. Exakt vad den regionala Mikrofonden erbjuder går att få svar på från den regionala handläggaren eller den regionala hemsidan.

Kunden och handläggare på regional Mikrofond har ett eller flera möten för att se över möjliga vägar framåt. Det kan finnas många vägar framåt för en verksamhet inom social ekonomi, så alla kundförfrågningar leder ej fram till en kreditgaranti eller samarbete. Eventuellt

CHECKLISTA

1. Kundförfrågan
2. Beredning av ärende av handläggare i regional Mikrofond
3. Regional Mikrofond ansöker om garanti hos Mikrofonden Sverige som bereder ärendet och fattar formellt beslut
4. Regional Mikrofond upprättar olika avtal med kund om garantin
5. Kund avtalar med sin bank om lån/garanti/kontokredit'

hjälpel handläggaren till med en bankkontakt åt kunden. Om handläggare och kund landar i att kreditgaranti eller annat samarbete med regionala Mikrofonderna är aktuellt fylls ansökan i. Av ansökan framgår också de allmänna villkor som den regionala Mikrofonderna ställer. Kunden undertecknar ansökan och godkänner villkoren.

Till ansökan ska kunden också bifoga följande handlingar:

- Beskrivning av verksamheten såväl bakgrund, hur det är nu och era framtidsplaner, ofta kallar man detta en affärsplan
- Senaste årsredovisning och i förekommande fall verksamhetsberättelse
- Resultatrapport och balansrapport för föregående år
- Årets resultatrapport och balansrapport så långt som bokföringen är gjord
- Resultatbudget för resten av året och nästa år enligt ungefär samma uppställning som resultatrapporten
- Likviditetsbudget för resten av året och nästa år (alternativt investeringsperioden)
- Registreringsbevis från bolagsverket
- Kompanjonsavtal (i förekommande fall)
- Stadgar alternativt bolagsordning
- Medgivandeblankett om kunden godkänner att vi delar underlagen med banken
- Finns risk för penningtvätt
- Har investeringen ett syfte som överensstämmer med vår värdegrund?

Upprättande av alla underlag kan kunden upprätta själv eller i samråd med handläggaren. Det här är något som varierar i de regionala Mikrofonderna: ibland är det handläggaren som gör det och ibland tipsas kunden om rådgivning hos annan aktör, exempelvis Coompanion.

2 BEREDNING AV ÄRENDE AV HANDLÄGGARE I REGIONAL MIKROFOND

Handläggaren bereder och handlägger ärendet. Det är handläggaren som ser till att alla underlag kommer in. När alla underlag är inne är det dags för kreditberedning. Handläggaren kontaktar bank, har samråd med beredningsgrupp/styrelse, gör kreditpm, gör kreditupplysning, använder av ratingmall och känn – din – kund mall. De regionala Mikrofonderna har olika organisation för beslut – vissa har beredningsgrupp som arbetar operativt och därför är med i beslutet vid handläggning av ärende. I andra Mikrofonder har att det är hela styrelsen som arbetar med beslutet av ett ärende. För att ärendet ska gå så snabbt som möjligt hålls Mikrofonderna Sveriges VD informerad om att ett ärende är på ingång.

För att beredningsgrupp/styrelse ska kunna göra ett välgrundat beslut bör man tänka på exempelvis:

- Likviditetsbudget: Går den ihop över tid?
- Är verksamheten en stabil grupp eller är framgången avhängig på en enskild person?
- Hur länge har verksamheten funnits?
- Hur ser det ut med eget kapital?
- Hur ser föregående års resultat ut? (Är det ackumulerat negativt resultat över tid är det ett varningstecken)
- Finns betalningsanmärkningar?
- Har personer i styrelsen varit med i konkurser tidigare?
- Är idén bevisad i verkligheten: Finns försäljning, hållbara marginaler, kompetens?

Beredningsgrupp/styrelse beslutar om godkännande eller avslag, som protokollförs.

3 REGIONAL MIKROFOND ANSÖKER OM GARANTI HOS MIKROFONDEN SVERIGE SOM BEREDER ÄRENDET OCH FATTAR BESLUT

När den regionala Mikrofonden har bifallit beslut om garanti lämnar den regionala handläggaren över ärendet till Mikrofonderna Sverige. Den regionala Mikrofonderna delar samtliga underlag som tagits fram med Mikrofondens Sveriges VD/kredithandläggare. Viktiga delar i de underlag som skickas in rör bland annat penningtvätt och terroristhot. Handläggare är även ansvarig för legitimationskontroll.

Mikrofonderna Sveriges styrelse beslutar om ärende inom ett par veckor efter att ett komplett ärende mottagits av Mikrofonderna Sveriges VD. Beslut kan resultera i bifall eller avslag. VD för Mikrofonderna Sverige är ansvarig att meddela handläggare för regional Mikrofond om beslutet när det har fattats.

4 REGIONAL MIKROFOND UPPRÄTTAR AVTAL MED KUND OM GARANTI

När besluten är klara skriver den regionala Mikrofonderna och kunden flera olika avtal. Det skrivs även avtal mellan regional Mikrofond och Mikrofonderna Sverige:

- Borgensförbindelse
- Garantiavtal
- Pantförskrivningsavtal bank och regional Mikrofond

Borgensförbindelse upprättas av Mikrofonderna Sverige. I avtalet framgår vem som är utställare av borgensförbindelsen och vem som är beställare och till vem borgen är till förmån för. I borgensförbindelsen intygar Mikrofonderna Sverige att man går i borgen såsom för egen skuld som för kundens lån enligt bifogad revers. Och att Mikrofonderna har pantsatt inlåning i bank som säkerhet för borgensförbindelsen enligt bifogad pantförskrivningsavtal.

Den regionala Mikrofonderna upprättar ett garantiavtal med kunden. I detta läge söker även kunden vanligtvis ett medlemskap i den regionala Mikrofonderna.

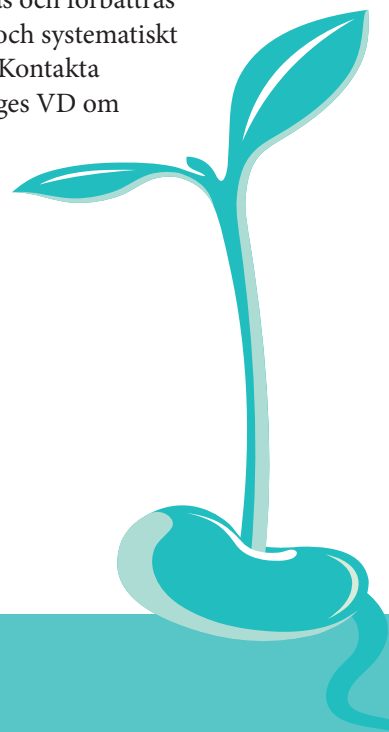
Den regionala Mikrofonderna upprättar ett pantsättningsavtal för pantsatt inlåning enligt mall, och pantsätter motsvarande garantibeloppet. I avtalet framgår att pantsättningen sker till förmån för Mikrofonderna Sverige och att anledningen är att Mikrofonderna Sverige ställer ut en borgensförbindelse för kundens lån i kundens bank.

Regional handläggare öppnar konto hos långivande bank och för över garantibelopp.

5 KUND AVTALAR MED BANK OM LÅN/ KONTOKREDIT/BANKGARANTI

Kunden har nu säkerhet för lånet och kontaktar banken för att genomföra handläggning för att beviljas lån av banken.

Det finns rutinbeskrivningar kring hur kredithandläggning ska gå till och även själva kreditprocessen. Detta för att den som arbetar med handläggningen ska ha kontroll på vad den ska göra och när det är lämpligt. Dessa dokument är dock ”levande dokument” och förändras och förbättras utifrån omvärlden och systematiskt förbättringsarbete. Kontakta Mikrofonderna Sveriges VD om du vill veta mer.

Kapital och finansiering

För att Mikrofonderna ska fungera behövs två olika sorters kapital, å ena sidan kapital för garantier och å andra sidan ett kapital för att klara av driften.

GARANTIKAPITAL

För att Mikrofonden Sverige och de regionala Mikrofonderna ska fungera behövs kapital. I dagsläget finns det två vägar för investerat kapital att nå kunden:

1. Investeringar som görs till Mikrofonden Sverige *eller*
2. Investeringar som görs till de regionala Mikrofonderna.

Mikrofonden Sverige har kapital från investerare som vill stötta nationellt. De regionala Mikrofonderna har kapital från aktörer som vill stödja inom sitt geografiska område. Investerare är i dagsläget offentliga myndigheter, företag och organisationer.

Varje Mikrofond äger sitt eget kapital, placerar det på lämplig bank och bestämmer själv över hur det ska användas. En eventuell förlust i en regional fond kommer därför inte delas solidariskt av de övriga. På samma sätt sker ingen allokering av regionalt insamlat kapital till det nationella navet. Det kapital som anskaffats hos Mikrofonden Sverige, ska däremot vidare ut till de regionala Mikrofonderna och deras kunder. Om den regionala Mikrofonden önskar att dela risken med Mikrofonden Sverige eller själv inte har tillräckligt med kapital ska en förhandling ske om hur en fördelning dem emellan skulle kunna utformas.

Observera att det endast är i garantiverksamheten som samarbete i berednings- och beslutsprocesserna sker. Om den regionala Mikrofonden vill hjälpa företag och föreningar genom att köpa aktier, andelar som förlags- eller medlemsinsatser eller på annat sätt så är upp till dem så länge satsningen verkar för social ekonomi och lokal utveckling och ryms inom Mikrofondens ändamålsparagraf.

SAMVERKANSAVTAL MED OFFENTLIG PART

Mikrofonderna har en affärsmodell som skapar stora samhällsekonomiska vinster, men ingen vinst till Mikrofonderna själva. Det är på många sätt den överhängande utmaningen för hela Mikrofondkonsortiet. I dagsläget sköts mycket ideellt av de ingående parterna och många Mikrofonderna har också olika typer av projektbidrag. Stora arbetsinsatser crowdsourcas från de organisationer som står bakom Mikrofonderna. Detta är inte hållbart i längden. Alla Mikrofonderna behöver ekonomiskt stöd från en offentlig part för att klara den långsiktiga driften.

Mikrofonderna efterlyser en stor satsning från det offentliga på samverkansavtal i stil med de som Göteborg Business Region och Uppsala kommun upprättat, så att de kan arbeta mer effektivt med att stötta finansieringen av företag och föreningar inom social ekonomi, för att de i sin tur ska kunna investera och utvecklas och göra ännu mer samhällsnytta.

Under våren 2020 har en broschyr tagits fram: ”Börja investera i social ekonomi – så kan den offentliga sektorn använda Mikrofonden för kostnadseffektiva resultat”. Där kan man läsa mer om hur offentliga sektor kan samverka med Mikrofonderna.

12 Andra finansieringsvägar

Finansiering behövs för Mikrofonderna och andra finansieringsvägar finns även för Mikrofondernas kunder. Nedan listas ett urval av vägar för Mikrofonderna men även för dess kunder.

För Mikrofondernas finansiering

DONATIONER OCH OFFENTLIGA MEDEL

■ Mikrofonderna Väst och Mikrofonderna Uppsala län har tecknat samverkansavtal med offentlig part där såväl driftstöd som riskkapital ingått i överenskomsten. Även Mikrofonderna Mälardalen, tidigare Örebro län, samt Mikrofonderna Östergötland har fått mindre offentliga stöd. Mikrofond Sverige och ett antal regionala Mikrofonderna har ansökt och erhållit offentliga utvecklingsmedel, vilket möjliggjort att Mikrofondkonsortiet har utvecklats och växt. Riksorganisationen Hela Sverige ska leva har varit projektägare och både Jordbruksverket, Tillväxtverket, Vinnova och Socialfonden har bidragit med medel till Mikrofonderna Sverige. Dock har inga av dessa medel varit för driften av verksamheten. Arbetet med att etablera fler samverkansavtal med offentlig part fortgår.

FÖRLAGSINSATSER

■ En förlagsinsats är en kapitalinsats som icke-medlemmar tillför en ekonomisk förening. Genom förlagsinsatser kan föreningen med andra ord få in kapital utan att behöva ta in nya medlemmar

Förlagsinsatserna regleras i Lagen om ekonomiska föreningar. För varje förlagsinsats ska föreningen utfärda ett förlagsandelsbevis. Viktigt att notera är att styrelsen också ska föra en förteckning över förlagsinsatserna med uppgifter om storleken på varje insats, tidpunkten för varje insats, och den rätt till utdelning som insatsen medför.

GIVARKONFERENSER

■ Givarkonferenser är en bra form för att lyckas dra till sig kapital. Just för att syftet är klart uttalat att det handlar om få kapital och att man adresserat till rätt

grupp av tänkbara investerare.

När Mikrofonderna Väst startade sin verksamhet och skulle söka kapital genomfördes en så kallad givarkonferens. Det var i form av ett seminarium med särskilt inbjudna organisationer och företag som antogs ha intresse av att stödja utvecklingen av en regional Mikrofond utifrån ett ideologiskt perspektiv. De flesta inbjudna kom från den kooperativa sektorn, som HSB, Riksbyggen, Konsumentkooperationen och Folksam. På seminariet medverkade forskare som pratade om den sociala ekonomins betydelse och som goda exempel presenterades några nya kooperativ. Deltagarna fick inblick i finansieringsproblematiken och möjligheterna och uppmanades diskutera frågan om förlagsinsatser inom den egna organisationen och återkomma. Det var en process som tog tid, men många återkom så småningom med investeringen när frågan förankrats och mött genvar.

LÅN

■ Andra möjligheter att allokera kapital är genom lån. Fackförbundet Kommunal har beslutat investera 15 miljoner kr i Mikrofonderna Sverige. De första fem miljonerna finns överförda

MEDLEMSINSATSER, OBLIGATORISKA OCH FRIVILLIGA

■ Alla Mikrofonderna har valt associationsformen ekonomisk förening. I Lagen om ekonomiska föreningar finns reglerat hur medlemsavgifter ska hanteras. Det anges att föreningens stadgar ska innehålla uppgifter om den insats som ”varje medlem ska delta med i

TIPS!

Läs gärna broschyren “Börja investera i Social ekonomi - Så kan den offentliga sektorn använda Mikrofonderna för kostnadseffektiva resultat”.

föreningen, hur insatserna ska fullgöras samt i vilken utsträckning en medlem får delta i föreningen med en insats utöver vad han eller hon är skyldig att delta med". Styrelsen har skyldighet att föra aktuell medlemsförteckning. Denna insats är ett sätt att finansiera verksamheten.

Mikrofonden Sverige har infört möjligheten att bli investerande medlem i sina stadgar. En investerande medlem bidrar enbart till verksamheten med medlemsinsats.

➔ Läs mer om investerande medlem i Svensk kooperations text i ämnet! Den heter just "Investerande medlemmar".

För Mikrofondernas kunders finansiering

ALMI

■ Almi har mikrolån som är anpassat till företag med mindre kapitalbehov. Bedömning görs i hudsak på affärsidéns möjligheter. Det går att läsa mer om detta på Almis hemsida. Olika regionkontor arbetar olika med sociala företag, vissa Almi-kontor har inte sociala företag som målgrupp alls, medan vissa kontor kan tänka sig att stötta personalägda kooperativ.

ALTERNATIVA BANKER

■ Ekobanken och Jak Medlemsbank är två olika alternativa banker. Båda bankerna har olika modeller för att bevilja lån som skiljer sig från de traditionella affärsbankerna.

➔ Läs mer om deras verksamhet på respektive hemsida.

BOOTSTRAPPING

■ Detta begrepp handlar om att minska behovet av kapital genom att dela resurser, som lokaler, teknik, personal med andra.

CROWDFUNDING

■ Detta begrepp betyder att människor, organisationer eller företag går ihop och finansierar tillsammans. Det finns flera etablerade webbsidor för crowdfunding.

➔ Läs mer på deras respektive hemsida.

IMPACT INVESTING

■ Det finns ett ökat intresse att investera i företag som har hållbarhet som främsta drivkraft. Det finns exempelvis Impact Invest Scandinavia, Norrskens foundation och Center för socialt entreprenörskap CSES.

➔ Läs mer på deras respektive hemsidor.

PROJEKTMEDEL

■ Det är vanligt att vissa verksamheter, exempelvis arbetsintegrerande företag (ASF) startar och utvecklas med projektstöd. Medel kan exempelvis sökas från Europeiska socialfonden (ESF), Allmänna Arvsfonden eller regionala/lokala projektmedel.

Hemsidor för inspiration kring finansieringsvägar:

<https://sofsam.se/starta-och-driva/starta/finansiering.html>

<https://www.esf.se>

<https://www.arvsfonden.se>

<https://www.verksam.se/starta/finansiera-starten/hitta-offentlig-finansiering>

<https://www.ekobanken.se/>

<https://jak.se>

<https://www.almi.se/vara-tjanster/tjanster/lan/>

<https://www.impactinvest.se>

<http://www.cses.se>

<https://www.fundedbyme.com/sv/>

<https://crowdculture.se/se>

LÄS GÄRNA!

"Finansiering för nya företag på landsbygden", från 2019 och "Guide till finansiering av ditt sociala entreprenörskap", från 2018.

Referenser

WEBBASERADE

Bolagsverket 2018-07-02 [online]

Nu gäller en ny lag om ekonomiska föreningar

<https://bolagsverket.se/om/oss/nyheter/arkiv/2018/nu-galler-en-ny-lag-for-ekonomiska-foreningar-1.16983>

Tillgänglig 2019-07-02

SCB 2018-12-11 [online]

Civila samhällets bidrag till BNP var 3,1 %

Tillgänglig:

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/naringsverksamhet/naringslivets-struktur/civila-samhallet/pong/statistiknyhet/det-civila-samhallet-2016/>

Tillgänglig: 2019-07-16

Sofsam 2020-04-07

Hitta sociala företag

<https://sofsam.se/4.4caa4de5140ab6d423cb5f.html?county=Tillgänglig:2020-04-07>

SKRIFTLIGA

Andersson, Magnus & Karlsson, Yngve. 2019. Kap 6, "Föreningens ledning" i: Handbok för ekonomiska föreningar, andra upplagan. Stockholm: Norstedts juridik

"Guide till finansiering av ditt sociala entreprenörskap", 2018. Rapport sammanställd och producerad inom regionalfondsprojektet FRAMSTEG.

Näringsdepartementet 2018:04, Regeringens strategi för sociala företag - ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation. Tillgänglig online: https://www.regeringen.se/491b2f/contntassets/Of9a51b89db64c7490d310a9b05dee19/2018_sociala-foretag.pdf

Lundkvist Fridh, Ylva & Wenström, Karin. 2019. "Finansiering för nya företag på landsbygden". Rapport skriven inom ramen för Landsbygdsnätverkets Gröna näringar grupp.

Svensk kooperatör, 2018. Investe-
rande medlemmar.

Tillgänglig online:

<https://svenskkooperatör.se/wp-content/uploads/2018/12/investerande-medlemmar-kooperatör.pdf>

LAGAR

SFS 1999:1078. Bokföringslagen

Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bokforingslag-19991078_sfs-1999-1078

SFS 2018:1653. Lagen om företags-
namn

Tillgänglig online:

<https://svenskforfattningssamling.se/doc/20181653.html>

SFS 2018:759 Förordningen om
ekonomiska föreningar

Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2018759-om-ekonomiska-foreningar_sfs-2018-759

SFS 1995:665 Förordningen om revisorer

Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1995665-om-revisorer_sfs-1995-665

SFS 1995:1633 Förordningen om vissa
årsredovisningsfrågor

Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-19951633-om-vissa_sfs-1995-1633

SFS 2018:672 Lagen om ekonomiska
föreningar

Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2018672-om-ekonomiska-foreningar_sfs-2018-672

SFS 1987:688 Lagen om införande
av lagen 1987:667 om ekonomiska
föreningar

Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1987668-om-inforande-av-lagen-1987667_sfs-1987-668

SFS 2001:883 Revisorslagen

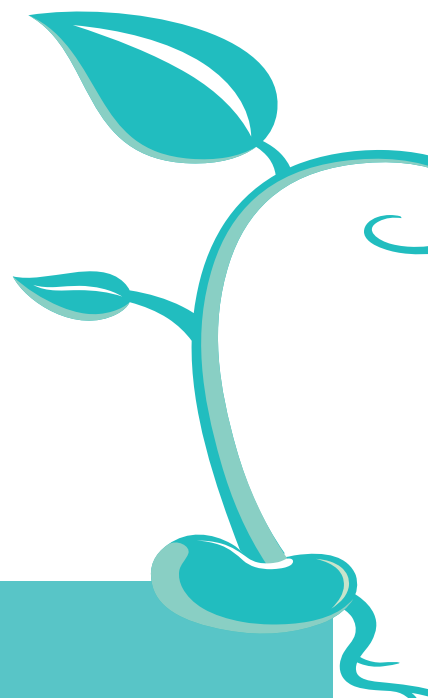
Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/revisorslag-2001883_sfs-2001-883

SFS 1995:1554 Årsredovisningslagen

Tillgänglig online:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/arsredovisningslag-19951554_sfs-1995-1554

KONTAKT:

Ylva Lundkvist Fridh
VD Mikrofonden Sverige
ylva.lundkvistfridh@mikrofonden.se

Jan Svensson,
ordförande Mikrofonden Sverige
jan.svensson@coompanion.se

Mikrofonden Sverige
GAMLESTADSVÄGEN 2 HUS B3
415 11 Göteborg
Org.nr: 769621-0041

www.mikrofonden.se

Handboken för Förtroendvalda och medarbetare ska underlätta arbetet med att starta, driva och utveckla regionala mikrofonder. Den kan också läsas om en historieberedning och öka kunskap om mikrofonder till offentlig sektor och presumtiva finansörer och kunder i den sociala ekonomin.

Den reviderade upplagan av handboken är framtagen inom ramen för "Finansiering av social innovation" från Vinnova och "Etablering av Mikrofond Uppsala kommun" av Uppsala kommun. Handboken är framskriven i samverkan mellan aktörerna i projektet: Mikrofonden Sverige, Ekobanken, Coompanion Uppsala län och Hela Sverige ska Leva.